

OHJE TUKIKELPOISISTA MENOISTA

YLEISTÄ

EU:n rakennerahastojen ohjelmakautta 2007–2013 varten annetuissa Euroopan yhteisön säännöksissä on rakennerahastoista osarahoitettavien menojen tukikelpoisuuteen omaksuttu vanhaan ohjelmakauteen nähden uusi lähestymistapa. Asetuksessa (EY) N:o 1083/2006¹, jäljempänä *yleisasetus*, on lähtökohtana, että menojen tukikelpoisuussäännöksistä säädetään kansallisella tasolla. Tästä poikkeuksen tekevät ne säännöt, joista säädetään Euroopan aluekehitysrahastoa ja Euroopan sosiaalirahastoa koskevissa asetuksissa. Yleisasetuksen täytäntöönpanosta annetulla komission asetuksella (EY) N:o 1828/2006 on kumottu muun ohella komission asetus (EY) N:o 448/2004², jäljempänä *tukikelpoisuusasetus*.

Uuden sääntelyn seurauksena yhteisön tasolla tukikelpoisia menoja koskeva sääntely on vähentynyt aikaisempaan ohjelmakauteen verrattuna. Toisaalta sekä yleisasetukseen että rahastokohtaisiin asetuksiin ja komission täytäntöönpanoa koskevaan asetukseen sisältyy menojen tukikelpoisuutta koskevia säännöksiä. Useat säännökset edellyttävät täydentävää kansallista sääntelyä. Myös toimenpideohjelmien tehokas toteuttaminen edellyttää, että rakennerahastoista osarahoitettavissa toimissa noudatettaisiin mahdollisimman yhtenäisiä tukikelpoisuussäännöksiä.

Yleisasetuksen 56 artiklan 3 kohdan mukaan menoihin voidaan myöntää rahastojen rahoitusosuutta ainoastaan, jos ne ovat aiheutuneet kyseisen toimenpideohjelman hallintoviranomaisen päättämistä tai sen vastuulla pääteytystä toimista seurantakomitean vahvistamien perusteiden mukaisesti. Lisäksi yleisasetuksen 60 artiklan mukaan hallintoviranomainen vastaa toimenpideohjelman hallinnoinnista ja täytäntöönpanosta moitteettoman varainhoidon periaatteita noudattaen. Osoittaessaan rakennerahastovaroja ja kansallista vastinrahoitusta välittävälle toimielimille hallintoviranomainen liittyy päätökseen varojen käytön ehdot noudatettavaksi. Rakennerahastolain (1401/2006) 11 §:n mukaan hallintoviranomainen voi antaa viranomaisena toimiville välittävälle toimielimille rakennerahastovarojen hallinnointia koskevia ohjeita tai määräyksiä, jos ne ovat välttämättömiä Euroopan yhteisön lainsäädäntöön perustuvien velvoitteiden täyttämiseksi ja rakennerahastovarojen asianmukaiseksi hoitamiseksi. Hallintoviranomaisen tehtävänä on huolehtia menojen tukikelpoisuudesta ja se voi tarvittaessa antaa asiasta ohjeita tai määräyksiä. Hallintoviranomainen vaikuttaa myös siihen, että ohjelmia toteutetaan tehokkaasti ja niin, että eri tuensaajien kohtelu on mahdollisimman yhdenmukaista.

Kansallinen sääntely tapahtuu valtioneuvoston asetuksella rakennerahastoista osarahoitettavien menojen tukikelpoisuudesta (1079/2007) ja näillä ohjeilla.

¹ kumoaa asetuksen (EY) N:o 1260/1999

² annettu rakennerahastoista yhteisrahoitettujen toimien tukikelpoisuuden osalta annetun komission asetuksen (EY) N:o 1685/2000 muuttamisesta

Asetuksen 1 §:ssä on säädetty asetuksen soveltamisalasta ja 2 §:ssä on määriteltä eräitä käsitteitä.

Valtioneuvoston esittelymuistio tukikelpoisuusasetuksesta löytyy osoitteesta www.rakennerahastot.fi.

Tähän ohjeeseen tutustuttaessa on hyvä pitää rinnalla niin tukikelpoisuusasetus kuin sitä koskeva valtioneuvoston esittelymuistio.

MENOJEN TUKIKELPOISUUS

Asetuksen 3 §:ssä on säädetty tukikelpoisuuden yleisistä edellytyksistä. Menojen tulee olla ohjelman ja avustuspäätöksen mukaisen hankkeen toteuttamisesta aiheutuneita. Menojen on tullut syntyä hankkeen hyväksyttyinä toteutusaikana ja niiden tulee olla tosiasiallisesti tuensaajan maksamia. Poikkeukset on mainittu myöhemmin. Hanke ei voi päättyä ennen tukikelpoisuuden alkamista. Komissio on hyväksynyt rakennerahasto-ohjelmat syksyllä 2007 ja päätöksissä määrännyt tukikelpoisuuden alkavaksi 1.1.2007. Ohjelmissa tukikelpoisiksi voidaan hyväksyä menot, jotka ovat syntyneet hankehakemuksen vireille tulon jälkeen, eli diaariin kirjaamisen jälkeen. Näin ollen ennen hakemuksen jättämistä syntyneitä kustannuksia ei voida korvata tukikelpoisina rakennerahastosta, eräin myöhemmin mainittavien poikkeuksin. Tämä tulee pohdittavaksi silloin, jos hanke on käynnistetty ennen päätöksiä omalla vastuulla ja siitä on aiheutunut menoja.

Yleisten tukikelpoisuussääntöjen soveltamisohjeet koskevat sekä EAKR:n että ESR:n rahoittamia hankkeita. Tukikelpoisuussääntöjen soveltamisohjeet Euroopan alueellisen yhteistyön –tavoitteen ohjelmia varten antaa ao. hallintoviranomainen.

Pääsääntöisesti tukikelpoiset menot ovat:

- välittävän viranomaisen päätöksessä hyväksyttyjä ja niiden tulee sisältyä hankesuunnitelmaan
- välittävän viranomaisen hyväksymään hankkeen toteutusaikaan kohdistuvia. Menot eivät ole voineet syntyä ennen hankkeen hankepäätöksessä mainittua aloitusaikaa, eivätkä hankkeen päättymisen jälkeen, pl. tilintarkastuskustannukset, jos sitä on edellytetty. Poikkeuksena ovat viranomaisen omissa teknisen tuen hankkeissa syntyneet menot, jotka ovat voineet syntyä jo ennen hankkeen vireille tuloa, aikaisintaan 1.1.2007 alkaen. Samoin yritystuissa (investointihankkeet) voidaan hyväksyä ennen hakemuksen jättämistä syntyneet suunnittelukustannukset, arkkitehdin palkkio, rakennuspiirustus-, sähkösuunnittelu- ja lvi-suunnittelukustannukset asiaan sovellettavan erityisnormin perusteella (valtionavustuksesta yritystoiminnan kehittämiseksi annettu laki, 1336/2008).
- tuensaajan tosiasiallisesti maksamia, mikä on osoitettava pääsääntöisesti maksukuiteilla (yleensä käytännössä todetaan pääkirjanpidosta). Poikkeuksena on lomavaraus.

- maksatuksessa maksatuskaudella maksettuja, pl. sellaiset maksut, jotka ovat syntyneet tai jotka kohdentuvat aiemman maksatuskauden kattaman hakemuksen ajanjaksolle, mutta jotka sisällytetään myöhemmän maksatuskauden hakemukseen
- hankkeen toteuttamisen kannalta tarpeellisia
- määrältään kohtuullisia
- hanketyyppisestä toiminnasta, joka eroaa organisaation vakiintuneesta, juoksevasta toiminnasta, johtuvia
- tukikelpoisuusasetuksen 3 §:n 2 momentissa on erikseen säädetty, että erillisenä hankkeena toteutettavaa tutkimus-, kehittämis- ja innovaatio-toimintaa ei pidetä tavanomaisena toimintana
- menojen on tullut aiheutua hankkeesta.

Luontoissuoristukset, poistot ja yleiskustannukset voivat olla tukikelpoisia (ks. alla) hankkeen kokonaismenoja. Luontoissuorituksia vastaan ei makseta tukea, vaikka ne ovat hyväksytyinä kustannuksina hankekirjanpidossa.

Tukikelvottomista menoista:

Tukikelvottomuutta arvioitaessa on huomattava, että rakennerahastovaroista myönnettävä tuki on luonteeltaan valtionavustuslain (488/2001) 5 §:n 3 momentin mukaista erityisavustusta hanketoimintaan eikä 2 momentin mukaista organisaation yleisavustusta.

Tukikelvottomia ovat toteuttajan tavanomaisesta toiminnasta aiheutuvat menot. Sama organisaatio ei voi hankerahoituksella toteuttaa samaa (kehittämis)toimintaa toistuvasti tahi pidempiä aikoja. Tällöin toiminnan on katsottava muuttuneen organisaation tavanomaiseksi toiminnaksi.

Yleiskustannuksia käsittelevässä kohdassa on selvitetty, mikä on tukikelpoista. Tukikelvottomaksi on katsottava esim. koulutuslaitoksen tiloissa toimivalle hankkeelle laboratoriosta tai juhlasalista aiheutuvat kustannukset, joita se ei hanketoiminnassa laisinkaan käytä.

Palkkamenot

Palkkojen tukikelpoisuutta arvioitaessa tulee sovellettavaksi myös 3 §. Palkkojen tulee olla tarpeellisia hankkeen toteuttamiseksi ja määrältään kohtuullisia. Kohtuullisuus määräytyy työhön sovellettavan virka- tai työehtosopimuksen mukaan tai, jos sellaista ei ole, vastaavasta työstä yleensä maksettavan palkan perusteella.

Menoina hyväksytään hankkeeseen tehdystä ja hankkeen edellyttämästä työstä aiheutuvat välittömät ja välilliset lakisääteiset kustannukset. Henkilön saama varsinainen palkka on helposti kohdistettavissa suoraan hankkeelle välittömänä kustannuksena. Siihen liittyvät lakisääteiset menot, kuten sosiaali- ja eläketurvakustannukset, voidaan aiheuttamisperiaatteen nojalla kohdistaa palkkojen mukaisessa suhteessa hankkeeseen tehdyn työajan palkasta.

Toinen henkilöstökulujen välitön sivukulukustannusryhmä ovat lomapalkka- ja –rahavaraukset, jotka ovat tukikelpoisia. Ne käsitellään maksatuksessa yleiskulujen tapaan (8 §), koska ne eivät ole realisoituneet palkanmaksun

yhteydessä. Lomapalkkavarauksella tässä tarkoitetaan hankkeen aikana ansaitun vuosiloma-ajan palkkaa. Vuosilomakorvaus on välitön kustannus. **Edellä tarkoitetut varaukset, joiden maksaminen perustuu Suomessa lakiin, ovat tukikelpoisia ja rinnastettavissa asetuksen 3 §:n 1 momentissa ja yleisasetuksen 56 artiklan 2 kappaleen b-kohdassa tarkoitettuihin tositteisiin pakollisina, lakiin perustuvina menoina.** (Tarkemmat ohjeet kirjaamisesta annetaan myöhemmin maksatushakemuksen käsittelyohjeessa) Kaikki palkkakustannukset on ilmoitettava henkilöstökustannuksissa hakemuksen projektisuunnitelmassa ja maksatushakemuksessa.

Jos vain osa henkilön työpanoksesta liittyy hankkeeseen, on palkan tukikelpoisuuden ehtona asianmukainen työaikakirjanpito. Siitä on selvittävä myös kokonaistyöaika sen varmistamiseksi, ettei työpanosta korvata useampaan kertaan. Henkilöstökulut perustuvat pääsääntöisesti normaaliin työaikaan (VES, TES, työaikalaki). Ylityö voi olla tukikelpoista vain poikkeuksellisesti ja sen tulee perustua organisaation käytännön mukaisesti annettuun ylityömääräyksen. Tukikelpoisuutta arvioitaessa rahoittaja perustaa päätöksensä ylityömääräyksen asianmukaisuuteen ja perusteellisuuteen.

Hankinnat

Julkisista hankinnoista annettua lakia (348/2007) noudatetaan sen soveltamisalaan kuuluvissa hankinnoissa. Uusitun lain myötä tulivat kansalliset kynnysarvot (15 000, 50 000 ja 100 000 €) käyttöön. Silloin kun hankinnan arvo alittaa kansallisen kynnysarvon, ei hankintalakia sovelleta. Valtiovarainministeriö ja eri hallinnon alat ovat antaneet ohjeita niin hankintalain mukaisista kuin kynnysarvon alittavista hankinnoista. Valtiovarainministeriön ohjeet löytyvät www.vm.fi -> valtiontalous -> valtion hankintatoimi. Entisen työministeriön ohjeet löytyvät www.finlex.fi -> viranomaisnormit -> työministeriö ja sieltä 6.6.2007 O/9/2007 TM. Ohje julkisten työvoimapaalvelujen hankinnasta löytyy, kuten edellä O/13/2007 TM. Myös muilla hallinnonaloilla on omia ohjeitaan, kuten ympäristöministeriön hallinnonalalla. VM:n ohjeita noudattavat valtion viranomaiset ja TM:n ohjeita silloin kun käytetään työvoimapaalvelujen hankinnassa.. Sieltä löytyvät myös ohjeet pienhankinnoista ja Hanselin (www.hansel.fi) puitesopimusten käyttämisestä. Myös Kuntaliiton ohjeista (www.kuntaliitto.fi -> hankinnat) saa käytännöllisiä neuvoja.

Tässä ohjeessa alla sanottu on tarkoitettu niille organisaatioille, joilla ei ole omia ohjeita.

Kaikissa hankinnoissa hinnan on oltava kohtuullinen ja kohtuullisuuden arvioimiseksi on pyydettävä riittävä määrä tarjouksia.

Hallintoviranomainen pitää tarkoituksenmukaisena, että ellei erityisistä hankkeen tai toteuttajan ominaisuuksista muuta johdu, hankinnat, jotka eivät ylitä 2000 euroa, voidaan katsoa pienhankinnoiksi. Niissä menettelyksi riittäisi viranomaisen harkinnan perusteella ja hankinnasta riippuen puhelimitse pyydetty tarjoukset ja vastauksista laadittu muistio, jonka perusteella hankintapäätös tehdään.

Hankinnat, jotka ovat yli 2000 € mutta enintään kansallisten kynnysarvojen suuruisia edellyttäisivät kirjallista menettelyä. Suositeltavaa on, että pyyde-

tään kirjallisesti, sähköpostilla tai faxilla vähintään kolmesta viiteen tuottajalta kirjallinen tarjous. Pyynnössä tulee olla kaikki ne tiedot, joilla on merkitystä hankinnan kannalta. Tarjousajan tulee olla kohtuullinen ja tarjoukset annettun määräajan päätyttyä. Tarjouksista tehdään riittävä vertailu ja valinta tapahtuu pääsääntöisesti kokonaistaloudellisen edullisuuden tai halvimman hinnan perusteella. Välittävä toimielin voi edellyttää rahoituspäätöksessä tiukempien sääntöjen noudattamista.

Jos halutaan valita edellisessä kappaleessa yllä kuvattu menettely, tulee tämä kirjata EAKR- rahoituspäätöksen kohtaan ”hallinnonalakohtaiset erityisehdot” ja ESR- rahoituspäätöksen kohtaan ”muut ehdot”.

Komissio on antanut ohjeet hankintoihin liittyvien menettelyjen rikkomiseen sovellettavista rahoitusoikaisujen määrästä. Välittävien toimielinten tulisi noudattaa omassa takaisinperintäharkinnassaan tätä suositusta, ellei sovellettavaksi tule tiukempi kansallinen sääntely. Ohje (COCOF 07/0037/01) löytyy rakennerahastot.fi –sivulta.

LASKENNALLISET KUSTANNUKSET

Laskennallisista kustannuksista on huomattava, ettei niiden tarvitse olla tuensaajan tosiasiallisesti maksamia niiden laskennallisuuden vuoksi. Nämä kustannukset tulee **voida todentaa hankkeen hankekirjanpidosta, joka sisältää sekä laskennalliset kustannukset että toteuttajan virallisen kirjanpidon mukaiset kustannukset.**

Luontoissuoritukset

Luontoissuorituksia voivat olla työ tai hankkeelle luovutettu tuotantopanos. Luontoissuorituksesta on pidettävä kirjanpitoa, josta voidaan selvittää luontoissuorituksen rahamäärä. Rahoituspäätöksessä on hyväksyttävä luontoissuorituksen rahallinen arvo tai laskentaperusteet. Luontoissuorituksen arvona otetaan kustannusarvion mukaisesti huomioon enintään aiheutuneet kustannukset tai vastaava maksettu palkka. Tuotantopanosten osalta voidaan ottaa huomioon palvelun tai tuotteen käypä arvo tai aiheutuneet kustannukset.

Hankkeelle tehdyn työn määrä, jonka ajalta työntekijälle on maksettu omasta työstä normaalia palkkaa, on voitava todentaa. Hankkeen kirjanpitoon ei voida merkitä todellisesta kokonaistyöaikakirjanpidosta poikkeavaa työmäärä eikä kustannus voi ylittää hankkeeseen määrätylle henkilölle tosiasiallisesti maksettua palkkaa.

Hankkeen omarahoitusosuudella tarkoitetaan hankekirjanpitoon tuensaajilta tulevia rahoituseriä. Tukikelpoisuusasetuksen 6 §:n 3 momentin määräyksellä luontoissuorituksen enimmäismäärästä rajoitetaan yksinomaan hankkeen omarahoitusosuuteen sisältyvän luontoissuorituksen määrää. Tuensaajalta vaadittavan omarahoitusosuuden määrän ratkaisee rahoittajaviranomainen asiaan sovellettavan tukijärjestelmän sallimissa rajoissa. Lisäksi rahoittavan viranomaisen on harkittava laskennallisten kustannusten määrää hyväksyessään näiden vaikutus hankkeen tavoitteisiin toteuttamismahdollisuuksiin. Rakennerahastoista maksettava osarahoitus ei kuitenkaan

koskaan saa ylittää tukikelpoisten menojen kokonaismäärää luontoissuoritusten arvolla vähennettynä.

Luontoissuoritukset ovat tyypillisesti esimerkiksi projektisuunnitelman mukainen talkootyö ja kunnalta käyttöön saadut toimitilat. ESR –lomakkeissa käytetään luontoissuorituksesta käsitettä erikseen raportoitavat kustannukset. Talkootyö tarkoittaa sellaista työtä, joka ei vaadi erityistä ammattitaitoa tai pätevyyttä. Hallintoviranomainen ei anna mitään tuntihintaa talkootyölle. Se on tapauskohtaisesti harkittava (verohallinnon ohje Dnro 508/32/2005; www.vero.fi).

Poistot

Poisto on poikkeus siihen pääsääntöön, että menon tulee olla tuensaajan maksama. Poiston tekemisen edellytyksenä on, että sen määrä voidaan todeta kirjanpidosta ja, että poistot lasketaan kirjanpitolain (1336/1997) tai vastaavan tuensaajaa koskevan muun säännösten perusteella. Edelleen edellytyksenä on, ettei poiston kohteena olevaan hankintaan ole saatu julkista tukea. Tarkoitus on siis estää tuen kaksinkertaistuminen.

Käyttöomaisuudella tarkoitetaan esimerkiksi koneita, laitteita, kalusteita ja ajoneuvoja. Yleensä rakennerahastoista osarahoitetun tuen osalta on mahdollista valita, rahoitetaanko käyttöomaisuusesineen hankintaa vai siitä tehtyjä poistoja. Kuitenkin ESR –hankkeissa on mahdollista rahoittaa yksinomaan poistoja (Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus Euroopan sosiaalirahastosta (EY) N:o 1081/2006 (11 art. 3)). Ns. toimistotarvikkeita on mahdollista ostaa. Hallintoviranomainen ei ota kantaa, mikä voi olla rajahinta. Rahoittajan on harkittava se hankekohtaisesti ottaen huomioon hankkeen suuruus, kesto ja hankinnan tarpeellisuus hanketoiminnan kannalta. Rahoittaja siis ratkaisee hankinnan hyväksyttävyyden ja raja voinee olla joissain tilanteissa mahdollisesti enintään 1 000 €.

Pykälä 2 momentissa on erityissäännös tilanteesta, jolloin julkisyhteisö on tuensaaja. Tällöin ei julkisena tukena pidetä sellaista julkista rahoitusta, jota on käytetty käyttöomaisuuden hankintaan. Julkista tukea ei myöskään olisi rahoitus, joka liittyy rahoituksen välittämiseen valtion tai muun julkisyhteisön sisällä. Julkisena tukena sen sijaan pidetään toiselta viranomaiselta saatua hanketukea, kuten rakennerahastoista myönnetty tuki.

Yleiskustannukset

Yleiskustannusten tukikelpoisuudesta säädetään tukikelpoisuusasetuksen 8 §:ssä. Yleiskustannukset eli välilliset kustannukset ovat kustannuksia, joiden liittäminen suoraan asianomaisen yksikön yksittäiseen toimeen on vaikeaa, koska ne hyödyttävät samalla laitoksen muitakin tulosyksiköitä. Tällaisia voivat olla esim. puhelimen, sähkön ja veden käytöstä aiheutuvat menot, kirjanpito-, vuokra- ja siivouskustannukset, toimistokulut sekä tietyt hallinto- ja henkilöstömenot esim. taloussihteeripalvelut. Organisaation johto on vastuussa koko organisaation toiminnasta ilman erillistä panostusta yksittäiseen hankkeeseen. Siten johdon hankkeelle antama panostus voi vain poikkeuksellisesti tulla otetuksi yleiskustannuksiin. Yleiskustannusten tapaan käsiteltävistä palkkakustannuksista on todettu palkkamenoja koskevassa ohjeen osassa. Edellisestä ohjelmakaudesta poiketen myös työterve-

yshuolto otetaan huomioon tukikelpoisena yleiskustannuksena, jos kustannukset ovat kohtuulliset.

Yleiskustannusten hyväksymisen pääperiaatteena tulee pitää aiheuttamisperiaatetta eli kustannukset, jotka eivät ole aiheutuneet hankkeen toiminnasta eivät ole hyväksyttäviä. Ne yhteiskustannukset, jotka hyödyttävät hanketta ovat hyväksyttäviä (esim. vahtimestaripalvelut ja sosiaali- sekä kokoustilojen käyttö ovat hyväksyttäviä siltä osin kuin hanke niistä hyötyy).

Yleiskustannusten tukikelpoisuus on ratkaistava jo hankkeen rahoituspäätöksessä. Tätä ennen on varmistettava, että toteuttajan kustannuslaskentajärjestelmä on rakennerahastojen tukikelpoisuussäätöjen mukainen.

Välittömät kustannukset ovat kustannuksia, jotka liittyvät suoraan toteuttajan yksittäiseen toimeen ja niiden välitön yhteys toimeen voidaan todentaa. Tilapäiset, tiettyä tarkoitusta varten vuokratut tilat kohdistetaan välittöminä kustannuksina suoraan hankkeelle. Tilavuokran tulee olla kohtuullinen ja toimitilojen on vastattava kooltaan ja laadultaan hankkeessa toteutettavaa toimintaa.

Useita kustannuksia voitaisiin teoriassa käsitellä sekä välittöminä että välillisinä (yleiskustannuksina). Tällaisia kustannuksia ovat mm. puhelin-, posti- ja kopiointikulut sekä usein myös vuokratulot. Nämä kustannukset voivat tulla tietenkin otetuiksi huomioon vain kerran. Tällöin kustannusten määrittelyssä tulee noudattaa tarkoituksenmukaisuusperiaatetta aiheuttamisperiaate huomioon ottaen. Olennaista on, ettei samoja menoja voida hyväksyä sekä hankkeen välittöminä että yleiskustannuksina.

Kuluvalla ohjelmakaudella on mahdollista ottaa yleiskustannukset huomioon kahdella tavalla. Ensimmäinen tapa on, että ne perustuvat hankkeen tosiasiallisiin kirjanpidon kustannuksiin ja ne kohdennetaan hankkeeseen sen mukaisesti kuin ne ovat aiheutuneet hankkeesta sekä perustellulla, oikeudenmukaisella ja tasapuolisella tavalla. Toinen tapa on käyttää kiinteähintaista (flat rate) yleiskustannusprosenttia. Flat rate –menettelyn käytöstä ohjeistetaan myöhemmin erikseen ja toistaiseksi pitäydytään tosiasiallisten yleiskustannusten todentamisessa.

ERINÄISET SÄÄNNÖKSET

Hankkeiden pysyvyys

Rakennerahastotoiminnan tavoitteena on aikaansaada pysyviä vaikutuksia toimintaan osallistuneiden kohderyhmien kilpailukyvyyn ja työllisyyden parantamisessa. Osaamis- ja palvelurakenteiden kehittämisen tavoitteena on aikaansaada rakenteita ja menettelytapoja, joilla on pysyväisluonteista vaikutusta myös laajemmalle kuin hankkeen toteuttajaorganisaation toimintaan. Hankkeiden valinnassa ja rahoituksessa kiinnitetään huomiota pysyväisluonteisen hyödyn aikaansaamiseen. Jos toimintaan kohdistuu viiden vuoden kuluessa hankkeen päättymisestä sellaisia huomattavia muutoksia, jotka johtuvat infrastruktuurin omistussuhteissa tapahtuneista muutoksista tai tuotantotoiminnan lopettamisesta, ja jotka vaikuttavat toimen luonteeseen tai täytäntöönpanon edellytyksiin tai hyödyttävät aiheettomasti jotakin yritystä tai julkista yhteisöä, muodostuvat hankkeelle maksetut tuet tukikel-

vottomiksi ja ne on perittävä tuensaajalta takaisin asiaan sovellettavien takaisinperintäsäännösten mukaisesti.

Yleisasetuksen 57.1 artiklan olosuhteista sekä

- a) vaikutus luonteeseen, täytäntöönpanon edellytyksiin tai yrityksen tai julkisyhteisön aiheeton hyödyttäminen, että
- b) infrastruktuurin omistussuhteissa tapahtunut muutos tai tuotanto-toiminnan lopettaminen,

edellytysten tulee täytyä (kumulatiivisuus) ja niiden välillä tulee olla syy-seuraussuhde (kausaliteetti). Harkittaessa näiden takaisinperintään johtavien olosuhteiden käsillä oloa tulee verrata muuttuneita olosuhteita rahoituspäätökseen sisältyvään hyväksytyyn projektisuunnitelmaan. On huomattava, että vaikka toimien pysyvyyttä koskevia 57 artiklan määräyksiä ei olisi rikottu, muut muutokset voivat edellyttää yleisasetuksen 98 ja 99 artiklan mukaisia korjaustoimenpiteitä. Tällöin aiheettomasti maksetut määrät joudutaan vähentämään komissiolle tehtävästä maksupyynnöstä.

Säännöksen soveltamisen perustilanteena voidaan pitää hanketta, jonka tavoitteena on saada aikaan esimerkiksi uusi sähköinen toimintamalli, jota on tarkoitus hyödyntää **tuensaajan** toiminnassa. Jos **tuensaajan** toiminta lakkaa ennen kuin viisi vuotta on kulunut hankkeen päättymisestä, myönnetty avustus on perittävä takaisin. Toisena perustilanteena voidaan pitää hanketta, jossa tarkoituksena on tehdä haluttua asiaa koskeva selvitys ja arviointi ja jonka tuloksena syntyy asiaa koskeva julkaisu. Julkaisu on tarkoitettu yleiseen jakeluun eikä sitä hyödynnetä yksinomaan hankkeen toteuttajan toiminnassa. Kun julkaisu on valmistunut ja se on saatettu yleiseen tietoon, ei sillä ole enää kytkentää sen toteuttajan toimintaan. Pysyvyyssääntö ei sovellu. Jos selvitystyö olisi tarkoitettu yksinomaan hankkeen toteuttajan oman toiminnan kehittämiseksi ja on siten oman toiminnan kehittämishanke, sovelletaan pysyvyyssääntöä.

Tukikelvottomien menojen takaisinperintä perustuu kansalliseen lainsäädäntöön. Jos erityislaeissa ei ole asiaa koskevia säännöksiä, sovelletaan valtionavustuslain 22 §:ää.

Rahoituspäätösmallissa on ehto tuensaajan velvollisuudesta ilmoittaa sanotuista muutoksista tuen myöntäneelle viranomaiselle.

Tulot

Hankkeiden mahdollisesti saamista tuloista säädetään tukikelpoisuusasetuksen 10 §:ssä. Säännöksen perustana on neuvoston yleisasetuksen (1083/2006) 55 artikla, jota sovelletaan hankkeisiin, jotka tuottavat **nettotuloja**³ välittömästi käytävien maksettaviksi tulevien maksujen kautta. Sitä ei sovelleta seuraaviin tapauksiin:

³ Lisätietoja nettotulojen laskemisesta:

http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/2007/working/wd4_cost_en.pdf. On huomattava, että vaikka ohjeessa esitettyä laskentamallia on sovellettava suurhankkeisiin, itse artikla 55 koskee kaikkia hankkeita.

- tuloja tuottamattomat hankkeet (esim. palvelut, joiden käytöstä ei peritä maksuja)
- hankkeet, joiden tuottamat tulot eivät täysin kata käyttömenoja⁴ (esim. osa infrastruktuuri-investoinneista)
- Hankkeet, joihin sovelletaan valtioneukia koskevia sääntöjä.

Tuloa tuottavia hankkeita koskeva yleisasetuksen 55 artiklan sääntely ei koske hankkeita, joihin sovelletaan EY:n perustamissopimuksen 87 artiklassa tarkoitettuja valtioneukia koskevia sääntöjä. Siten yleisasetuksen tulosääntöä sovelletaan ainoastaan tukeen, joka ei täytä valtioneukien kriteerejä (tuki on peräisin valtiolta, se hyödyttää yritystä taloudellisesti, valikoivalla tavalla ja vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan). Harkittaessa tulosäännön soveltumista, voidaan sen lähtökohtaisesti katsoa tulevan sovellettavaksi mm. tukeen, joka kohdistuu muihin luonnollisiin henkilöihin kuin elinkeinonharjoittajiin (esim. työttömät työnhakijat) sekä ensisijassa yleishyödyllisiä tehtäviä suorittavien voittoa tavoittelemattomien organisaatioiden toimintaan, silloin kun kyseessä on niiden ei-liiketaloudellisen toiminnan harjoittaminen. Harkinta tulee kuitenkin aina tehdä tapauskohtaisesti, ja edellä on ainoastaan kuvattu siinä sovellettavia peruseriaatteita.

Lisätietoja valtioneukisäännöistä [www-sivuilla tem.fi/kuluttaja](http://www.sivuilla.tem.fi/kuluttaja) ja markkinat/ EY:n valtioneukisääntely.

Hankkeen tuloja koskevan sääntelyn tarkoituksena on estää hankkeen ylirahoittaminen erityisesti sen varmistamiseksi, ettei yksityinen sijoittaja saa ansiotonta voittoa. Tuloa tuottavan hankkeen tukikelpoisuus voidaan tämän ajattelun perustella jakaa juridiseen tukikelpoisuuteen (kansallisten ja EU-normien mukaisten edellytysten täytyminen) että taloudelliseen tukikelpoisuuteen (meno, jota vastaan syntyy nettotuloa, ei ole tukikelpoista).

Hankkeelle voi syntyä tuloa, jos hankkeeseen osallistuvat esim. valmistavat tai tuottavat myytäviä tai vuokrattavia hyödykkeitä taikka perivät käyttömaksua infrastruktuuri-investoinnista. Kuitenkaan hankkeen yksityisiltä yrityksiltä keräämät ns. osallistumismaksut eivät ole tuloa vaan yksityistä rahoitusosuutta. Nämä pk-yritysten osaamisen kehittämisspalveluista osallistujilta (yrittäjät ja yritykset) perittävä rahoitusosuus vahvistetaan vuosittain valtion talousarvioissa. Nämä maksut ovat yksityistä rahoitusosuutta hankkeelle.

Tulo-käsitteen piiriin kuuluu mikä tahansa palvelun suorittaminen maksua vastaan. Nämä maksut on vähennettävä hankkeen tukikelpoisista kustannuksista joko etukäteen objektiiviseen arviointiin perustuen tai jälkikäteen toteutuneiden nettotulojen mukaisina. Etukäteinen arviointi tapahtuu vähentämällä projektisuunnitelman kustannusarviossa esitetyt tulot koko hankkeen tukikelpoisista kokonaiskustannuksista. Vasta tämän jälkeen tiedetään ne tukikelpoiset kokonaiskustannukset, joiden kattamiseksi EU:n ja kansallinen julkinen rahoitusosuus myönnetään. Kunkin maksatushakemuksen hankekirjanpidossa on esitettävä ao. ajanjakson toteutuneet tukikelpoiset

⁴ investoinnin käytöstä aiheutuvat kustannukset, mukaan lukien kunnossapito, mutta ilman poistoja ja pääomakustannuksia

kustannukset eli kustannukset vähennettyinä projektisuunnitelmaan sisällyneistä että sisältymättömistä tuloista.

EU:n rakennerahastojen tuella toteutettujen hankkeiden tarkastelujakso ja hankkeen menojen tukikelpoisuuden arviointi ulottuu 5 vuoden ajanjaksolle tuetun toiminnan päättymisen jälkeiseen aikaan. Sen sijaan kansallinen tukilainsäädäntö huomioi tavanomaisesti ainoastaan hankkeen toteutuksen aikaiset tulot tuen määrään vaikuttavana seikkana. Esimerkiksi alueiden kehittämislain 25 §:n mukaan tukea myönnetään hyväksyttäviin kustannuksiin siten, että hankkeen menoista vähennetään hankkeeseen välittömästi kohdistuvat tai liittyvät tulot.

Valtionavustuslain 11 §:n mukaan rahoituspäätöksestä tulee käydä ilmi tuensaajan hankkeesta saamien tulojen vaikutus avustuksen määrään ja käyttöön. Valtionavustuslain mukaan omaisuuden käyttöaika (ja samalla tulojen vaikutusten huomioonottaminen) päättyy tukikelpoisuuden päättymiseen, ellei rahoittava viranomaisena ole määritellyt tätä pidempää käyttöaika. Välittävä toimielin joka rahoituksen myöntää, voi kuitenkin asettaa rahoituspäätöksessä omaisuudelle viittä vuotta pidemmän käyttöajan. Huolimatta mahdollisesta asiaa koskevasta lievemmästä kansallisesta sääntelystä, on yleisasetuksen pysyvyyssääntöä noudatettava kaikessa rakennerahastojen tuella toteutetussa toiminnassa.

Tulojen jälkikäteisseurantaa varten rahoituspäätöslomakkeessa edellytetään infrastruktuuri-investointien osalta tuensaajan raportoivan ja maksavan takaisin sen osan julkisesta tuesta, joka ylittää investointikustannusten käyvän arvon vähennettyinä investoinnista saatujen nettotulojen käyväällä arvolla. Tämä ehto koskee yksinomaan infrastruktuuri-investointihankkeita, joiden osalta välittävä toimielin ei pysty arvioimaan tuloja etukäteen objektiivisesti. Kuitenkin EAKR päätöslomakkeen ehtoissa kohta 3.5.1 otsakkeen ”Tuloja tuottavien hankkeiden erityisseuranta” alla on määräys, jonka mukaan tuensaaja on velvollinen ilmoittamaan toimen päättymispäivää seuraavina viitenä vuotena hankkeista syntyneet tulot tuen myöntäneelle viranomaiselle. Toimen päättymispäivä on rahoituspäätöksellä tai sitä muuttaneella rahoittajaviranomaisen päätöksellä vahvistettu hankkeen päättymispäivämäärä.

Jos hankkeeseen välittömästi kohdistuvien tai liittyvien tulojen objektiivinen ennakoarviointi ei poikkeuksellisesti ole ollut mahdollista hankkeen rahoitussuunnitelmassa siten, että hankkeen tulot voidaan maksatushakuksen käsittelyn yhteydessä todentaa vähennetyiksi tukikelpoisista kustannuksista, toteuttajan on tilitettävä viiden vuoden ajanjaksolla toimen päättymisestä saadut hankkeen nettotulot rahoittajaviranomaiselle tuen takaisinperinnän uhalla.

Infrastruktuuri-investointien tai muiden hankkeiden, joiden tulojen objektiivinen ennakoarviointi on mahdollista, tukikelpoiset kustannukset eivät saa ylittää investointikustannusten käypää arvoa vähennettyinä investoinnista saatujen nettotulojen käyväällä arvolla tietyn viitekauden aikana. Viitekausi määräytyy kyseisen investoinnin luokan mukaan (ks. valtionavustuslaki 13§, jonka mukaan avustuksen kohteena olevan omaisuuden käyttöajaksi saadaan pääsääntöisesti määrätä enintään 10 vuotta valtionavustuk-

sen tai sen viimeisen erän maksamisesta). Jos kaikki investointikustannukset eivät ole tukikelpoisia osarahoitusta varten, nettotulot jaetaan investointikustannusten tukikelpoisten ja muiden kuin tukikelpoisten osien suhteessa.

Jos tulojen objektiivinen ennakoarviointi ei ole mahdollista, on hankkeen hyväksyttynä toteutusaikana tai viiden vuoden aikana hankkeen päättymisestä saaduista tuloista saatava rahoitusosuus vähennettävä hankkeelle hyväksytyistä tukikelpoisista menoista. Jos menoja ei ole vähennetty aiemmin, todentamisiviranomainen tekee vähennyksen viimeistään toimenpideohjelman osittaisen tai lopullisen sulkemisen yhteydessä. Loppumaksua koskevaa hakemusta oikaistaan vastaavasti.

Hakijan on esitettävä hakemuksen yhteydessä arvio tuloista sekä ilmoitettava jokaisen maksatushakemuksen yhteydessä hankkeen saamat tulot. Ilmoitusvelvollisuus koskee sekä ennakoituja että projektisuunnitelman kustannusarvioon sisällyttämiä tuloja. Sen lisäksi avustusta koskevaan päätökseen on otettava ehto tuensaajan velvollisuudesta ilmoittaa tuen myöntäneelle viranomaiselle tulot, jotka eivät ole objektiivisesti ennakolta arvioitavissa.

Jos enintään kolmen vuoden kuluttua hankkeen myöntämisen perusteena olevan toimenpideohjelman päättymisestä todetaan, että hanke on tuottanut tuloja, joita ei ole otettu huomioon 1. ja 2. kappaleessa esitetyn perusteella, nämä tulot on palautettava Euroopan unionin yleiseen talousarvioon rahastojen rahoitusosuutta vastaavasti. Palauttaminen koskee tuloja, jotka on saatu viimeistään kolmen vuoden aikana toimenpideohjelman sulkemisesta.

Jos hankkeen tuotos, joka tuotti tuloja tai, joka olisi niitä voinut tuottaa, vastikkeettomasti luovutetaan yksittäisen saajan hyväksi, saattaa se aiheuttaa takaisinperintätilanteen. Tilannetta on arvioitava hankkeen pysyvyys- ja tulosäännösten perusteella.

ESR –hankkeissa tuloja syntyy siten, että esimerkiksi PK-sektorille suunnatusta koulutuksesta peritään maksuja tai, että hankkeessa valmistuu tuotteita, joista saadaan myyntituloja. Tällöin tulot otetaan huomioon ja vain nettokustannukset rahoitetaan.

Käytettyinä hankitut koneet ja laitteet

Hankintameno ei ole tukikelpoista, jos käytetyn koneen tai laitteen hankintaan on edellisten viiden vuoden aikana saatu julkista tukea. Julkisella tuella tarkoitetaan käyttöomaisuuden hankinnan avustuselementtiä (rahoituslähteenä julkisista varoista myönnetty tuki), ei valtion budjettiin sisältyviä menoeriä sinänsä. Vaatimus ulottuu myös laitteen aikaisempiin omistajiin. Todistustaakka julkisesta tuesta on tuen hakijalla. Jos hakija ei kykene asiaa selvittämään, ei sellaisen käyttöomaisuuden hankintaa tule hyväksyä tukikelpoiseksi menoksi. Käytännössä selvitys edellyttää viiden edellisen vuoden ajalta aikaisempien omistajien ja niille myönnettyjen tukien selvittämistä. Jos niitä ei kyetä selvittämään, ei tukea voida myöntää.

Viiden vuoden aika kytkeytyy hankkeiden pysyvyyttä koskevaan säännökseen. Jos laite myydään ennen kuin viisi vuotta on kulunut hankkeen päät-

tymisestä, on saatu julkinen tuki maksettava takaisin pääsääntöisesti kokonaisuudessaan.

Käytettynä hankitun koneen tai laitteen hankintahinnan tulee olla määrältään kohtuullinen. Laitteen hankintahintaa ei voida pitää kohtuullisena, jos se ylittää koneen tai laitteen käyvän arvon. Käyttöomaisuuden hankinnasta aiheutuneen menon tulee olla tarpeellinen hankkeen toteuttamiseksi. Tämä tarkoittaa muun ohella sitä, että hankinnan kohteen tulee olla teknisiltä ominaisuuksiltaan sopiva ja käyttöältään riittävä hankkeen tarpeisiin.

Eräiden verojen ja maksujen tukikelpoisuus

Arvonlisävero on tukikelpoinen, jos tuensaaja on maksanut veron ja se on jäänyt hänelle lopulliseksi kustannukseksi. Arvonlisäverolain 10 luvun nojalla vähennyskelpoinen arvonlisävero ei voi olla hyväksyttävä kustannus, vaikka tuensaaja ei veroa tosiasiasa olisi vähentänyt. Kuntien asemasta voidaan todeta, että niiden harjoittaessa verollista liiketoimintaa, noudatetaan arvonlisäverolain mukaista vähennysoikeutta. Tällöin arvonlisävero ei ole tukikelpoista. Sen sijaan muusta kunnan toiminnasta aiheutuva arvonlisävero sen jäädessä kunnan lopulliseksi kustannukseksi on se hankkeiden tukikelpoinen meno.

Tukikelvottomia ovat kaikki rahoitukseen liittyvät menot. Menot eivät ole aiheutuneet hankkeen toteuttamisesta 3 §:n tarkoittamalla tavalla. Asetuksessa mainittujen menojen ohella tukikelvottomuus koskee myös luottokorttien käyttömaksuja.

KANSAINVÄLINEN YHTEISTYÖ ESR-OHJELMISSA 2007-2013

ESR -asetuksen 3 artiklan 6 kohdan mukaan sosiaalirahastosta tuetaan valtioiden välisiä ja alueiden välisiä toimia erityisesti jakamalla tietoa, kokemuksia, tuloksia ja hyviä käytäntöjä sekä kehittämällä täydentäviä lähestymistapoja sekä yhteen sovitettua tai yhteistä toimintaa. Manner-Suomen ESR-ohjelmassa kansainvälistä yhteistyötä toteutetaan erityisesti toimintalinjassa 4 ('Jäsenvaltioiden ja alueiden välinen yhteistyö ESR-toiminnassa'). Tämän lisäksi yhteistyötä on mahdollista toteuttaa myös toimintalinjoissa 1-3.

Toimintalinja 4:n kansainvälistä yhteistyötä toteutetaan viranomaisten ja alueiden sekä alueellisten temaattisten ja kansallisten verkostojen kesken. Toimijoina ovat mm. alueelliset ja kansalliset viranomaiset, instituutiot/organisaatiot, tietyn teeman ympärille syntyneet verkostot sekä muut mahdolliset ESR:n painopisteiden kannalta keskeiset toimijat. Ko. kehittämisohjelman puitteissa toimii myös kansainvälisen yhteistyön tukirakenne. Työperäisen maahanmuuton hankkeissa toimenpiteitä, esimerkiksi koulutusta voidaan järjestää ohjelma-asiakirjan mukaisten kohderyhmien lähtömaassa.

Tukikelpoiset kustannukset

Kansainvälisen yhteistyön tukikelpoisuus määritellään kansallisesti kunkin ESR:n hallintoviranomaisen toimesta. Työ- ja elinkeinoministeriö on määrittänyt seuraavat kansainvälisen yhteistyön kustannukset tukikelpoisiksi:

1. Työkokouksien, tapahtumien ja opintovierailujen kulut (matka-, majoitus- ja ateriakulut sekä kokouspaikkaan liittyvät kulut)
2. Tiedon ja kokemusten vaihtoon liittyvät viestintä-, käännös- ja tulkkauskulut
3. Opintovierailuihin ja henkilövaihtoon osallistuvien kulut (kouluttajat, koulutettavat, henkilökunta, muut)
4. Kansainvälisten kumppanien yhteisen toiminnan, palveluiden, menetelmien ja tuotteiden kehittämisen kulut sisältäen myös ulkopuolisten toteuttajien kulut
5. Henkilöstökulut (hankehenkilöstö) kansainväliseen yhteistyöhön käytetyn työajan osalta
6. Kansainväliseen yhteistyön arviointiin, tiedotukseen ja selvityksiin liittyvät kulut
7. Kansainväliseen yhteistyöhön liittyvät tietoliikenne ja telekustannukset.

ESR:n tuella toteutettava kansainvälinen yhteistyö tapahtuu pääsääntöisesti EU:n alueella, eurooppalaisten kumppanimaiden ja –alueiden kanssa. Perustelluissa tapauksissa yhteistyötä on mahdollista tehdä myös EU:n ulkopuolisten alueiden kanssa. Jotta syntyneet kustannukset olisivat tukikelpoisia, on näissä tapauksissa voitava osoittaa, että seuraavat ehdot täyttyvät:

1. Yhteistyöstä tulee olla nähtävissä selkeä lisäarvo
2. Yhteistyön hyödyt jäävät selkeästi jäsenmaalle
3. Yhteistyöstä syntyvistä kustannuksista vastaa jokainen taho itse; EU-jäsenmaa ei voi maksaa yhteistyön kustannuksia EU:n ulkopuolisen kumppanin osalta, vaan tämän on pystyttävä itse vastaamaan syntyneistä kustannuksista (esim. hyödyntäen muita EU:n rahoitusinstrumentteja tai yksityistä rahoitusta)
4. Yhteistyöhön osallistuu vähintään yksi toinen EU-jäsenvaltio⁵

ESR:n tuella voidaan rahoittaa EU-alueen ulkopuolisten operaatioiden kustannuksia viestinnän, tiedotuksen ja yhteydenpidon sekä matkojen ja ylläpidon osalta. Käytännön tasolla siis esim. matka-, majoitus ja ateriakulut sekä esimerkiksi (Suomessa tuotetun) tiedotusmateriaalin levittämistä koituvat kustannukset voisivat olla tukikelpoisia (mikäli palvelevat hankkeen määriteltäviä tavoitteita). Tukikelpoista ei kuitenkaan olisi esim. koulutuksen järjestäminen kolmannessa, EU:n ulkopuolisessa maassa (esim. kielikoulutus Suomeen muuttoja suunnitteleville).

Mikäli hankkeen toiminta kohdistuu joiltain osin EU-alueen ulkopuolelle, on etenkin työperäisen maahanmuuton osalta syytä tehdä yhteistyötä Euroopan kotouttamisrahaston kanssa. Toiminta on tarpeen koordinoida myös Euroopan alueellinen yhteistyö –tavoitteeseen sekä Euroopan naapuruus- ja kumppanuusinstrumenttiin (ENPI).

Silloin kun vastaava toiminta voi tulla kysymykseen EAKR –ohjelmissa, noudatetaan tässä sanottuja ohjeita soveltuvin osin.

⁵ NEUVOSTON ASETUS (EY) N:o 1083/2006, 37 artikla (7): ”Jäsenvaltion aloitteesta voidaan ESR:stä rahoitettaviin toimenpideohjelmiin sisällyttää lähentymistavoitteen sekä alueellinen kilpailukyky ja työllisyys –tavoitteen osalta myös horisontaalinen lähestymistapa tai erityinen toimintalinja sellaisille alueiden välisille ja valtioiden välisille toimille, joiden toteuttamiseen osallistuu kansallisia, alueellisia ja paikallisia viranomaisia vähintään yhdestä muusta jäsenvaltiosta”.

TEKNINEN TUKI

Tekniseen tukeen sovelletaan siitä annettua ohjetta.

Liite 1

ESIMERKKILUETTELO TUKIKELPOISISTA KUSTANNUKSISTA / ESR

Lähtökohtana kustannusten tukikelpoisuutta tulkittaessa on aina aiheuttamisperiaate ja kustannusten tarpeellisuus hankkeelle ja niiden kohtuullisuus. Kaikki korvattavat kustannukset ovat harkinnanvaraisia ja rahoittaja arvioi niiden tukikelpoisuuden suhteessa projektisuunnitelmaan ja päätökseen.

Aineet, tarvikkeet ja tavarat (vain aineelliset pienhankinnat)

1. Hankkeeseen sisältyvien toimenpiteiden valmistelukustannukset (ml. opetus ja kurssimateriaalin valmistelu) tukikelpoisuusajalta;
2. Hankkeen kohderyhmälle järjestettyyn toimintaan liittyvät opetus- ja koulutusmateriaalit;
3. Hankkeen toimenpiteiden arviointiin ja seurantaan liittyvät materiaalikustannukset;
4. Postin ja sähköisen viestinnän hankkeelle kohdistuvat maksut, puhelin- kulut,

Henkilöstökustannukset (palkat, palkkiot, lomapalkat, sosiaali- ja eläketurvavakuutus ym. pakolliset henkilövakuutusmaksut jne.)

Tukikelpoisia ovat ne palkkakustannukset, jotka aiheutuvat suoraan hankkeesta sekä palkan maksusta aiheutuneet erilaiset lakisääteiset henkilösivukulut. Hankkeen henkilöstöllä on oltava kirjalliset toimenkuvat, joista selvää tehtävä työ. Hankkeille kokoaikaisesti työskentelevien henkilöiden toimenkuvaan ei voi kuulua muita kuin hankkeeseen liittyviä tehtäviä. Hankkeille osa-aikaisesti työskentelevien henkilöiden työajan käytöstä on tehtävä kokonaistyöajanseuranta ja päiväkohtainen kokonaistyöajanseuranta, jotka liitetään maksatushakemukseen.

1. Palkat/palkkiot/korvaukset hankehenkilöstölle (opetus-, koulutus-, johdanto-, hallinto-, tuki- ja tekninen henkilöstö), joiden on oltava kohtuullisia
2. Edellä mainitun henkilöstön palkkojen/palkkioiden lakisääteiset sivukulut, esim. sosiaali- ja eläketurvamaksut;
3. Edellä mainitun henkilöstön osallistumismaksut, jos koulutus on hankkeen sisältöä ja toteutusta tukevaa;
4. Opetus-, koulutus- ja tukihenkilöstölle, joka ei kuulu hankkeen vakituisen henkilöstöön, maksettavat palkkiot/korvaukset
5. Ohjausryhmän jäsenille maksettavat mahdolliset palkkiot ja ansionmenetykskorvaukset. Palkkiota ei makseta henkilölle, jonka virkatehtäviin kuuluu ohjausryhmään osallistuminen. Ansionmenetykskorvausta voidaan maksaa esim. työsopimussuhteessa olevalle yrittäjälle tai yrityksen työntekijälle. Perustellussa tapauksessa ohjausryhmän ulkopuoliselle erityisasiantuntijalle voidaan maksaa palkkio.

Palvelujen ostot (ulkopuolisilta palveluntuottajilta ostettavat palvelut)

1. Hankkeen toteuttamiseen liittyvien koulutusten, ryhmätoimintojen ym. toimenpiteiden kustannukset julkisista hankinnoista annetun lain ja ohjeistuksen perusteella valitulta toteuttajalta ostettuna;
2. Hankkeiden vaikuttavuuden arviointiin ja seurantaan liittyvät kustannukset, jos niitä toteutetaan ostopalveluna;
3. Muut maksut välittömästi hankkeen toteuttamiseen liittyvistä ostetuista palveluista.

Matkakustannukset (koti- ja ulkomaan matka- ja majoituskustannukset)

1. Hankkeen henkilöstön (opetus-, koulutus-, johto-, hallinto-, tuki- ja tekninen henkilöstö) ESR-toimintaan liittyvät kohtuulliset matka- ja majoituskustannukset sekä päivärahat valtion yleisen virka- ja työehtosopimuksen matkustusliitteen mukaisesti. Matkojen on liittyvä oleellisesti hankkeen toteutukseen;
2. Ulkopuoliseen opetus-, koulutus- ja tukihenkilöstöön liittyvät matkakustannukset;
3. Ohjausryhmän kotimaan matkakustannukset (Huom! ohjausryhmän ulkomaan matkakustannukset eivät ole tukikelpoisia). Mikäli ohjausryhmän jäsenen matka liittyy hänen virkatehtäviinsä ja työnantaja on velvollinen vastaamaan siitä, eivät kustannukset ole tukikelpoisia.

Muut kustannukset (tila-, laitevuokrat, poistot sekä kustannukset, joita ei kirjata muille kustannusluokille)

1. Tilojen vuokraus- tai leasingkustannukset
2. Laitteiden (ml. moottoriajoneuvot) vuokraus ja leasing
3. Kirjanpitolain mukaiset poistot
4. Tarjoilusta aiheutuvat kustannukset on arvioitava tapauskohtaisesti ja niiden tulee liittyä välittömästi ja oleellisesti hankkeeseen. Ruokatarjoilua kokopäivän tilaisuuksissa voidaan pitää perusteltuina. Kohderyhmille järjestettyjen kurssien ruokailut eivät ole tässä tarkoitettuja tilaisuuksia.

Välilliset kustannukset

1. Esimerkiksi puhelimen, sähkön ja veden käytöstä aiheutuvat menot, kirjanpito-, vuokra- ja siivouskustannukset, toimistokulut sekä tietyt hallinto- ja henkilöstömenot esim. taloussihteeripalvelut, jos näitä ei ole esitetty välittöminä kustannuksina
2. Hankkeen henkilöstön (kohtuulliset) työterveysmaksut

Työvoimapoliittisten toimenpiteiden kustannukset

Työvoimapoliittisten toimenpiteiden kustannuksia voi sisältyä TE-keskuksen itse toteuttamiin hankkeisiin.

1. työvoimapoliittinen aikuiskoulutus (ml. yhteishankintamenettely),
2. palkkatuet ja starttirahat

ESR-HANKKEILLE TUKIKELPOISIA KUSTANNUKSIA, JOIHIN EI MYÖNNETÄ ESR-OSARAOITUSTA

Ns. erikseen raportoitaviin kustannuksiin (luontoissuorituksiin) hanke ei voi saada ESR-rahoittajaviranomaiselta rahoitusta. Kustannukset muodostavat kuitenkin osan hankkeen kokonaiskustannuksista ja ovat ns. omarahoitusosuutta, joka näkyy hankkeen kustannusarviossa ja on raportoitava rahoittajaviranomaiselle ESR-hankkeen maksatushakemus- ja rahoitusseurantalomakkeella. Eriksen raportoitavista kustannuksista on pidettävä kirjanhitoa ja niiden arvo on voitava riippumattomasti todeta ja tarkastaa.

A. Osallistujien palkka- ja matkakustannukset koulutusajalta

1. Koulutukseen, ohjaukseen ja neuvontaan jne. osallistuvien palkat ja palkkiot;
2. Osallistuvien palkkoihin ja palkkioihin liittyvät pakolliset sivukulut (esim. sosiaaliturva- ja eläkemaksut);
3. Osallistujien matka- ja majoituskulut osallistuttaessa ulkopuolisiin kursseihin valtion matkustussäännön tai muun vastaavan kansallisen säännön/ohjeen mukaisesti korvattuina, mikäli ne on projektihakemuksessa merkitty kunnan, muun julkisen tai yksityisen organisaation maksettaviksi.

B. Talkootyö ja muut luontoissuoritukset

1. Palkaton vapaaehtoistyö (talkootyö), jonka arvo määritellään käytetyn ajan ja tehdystä työstä yleisesti maksettavan tunti- tai päiväpalkan mukaan (esim. TES:n mukaisesti).
2. Esim. tutkimus- opetus- tai muu ammattitoiminnan kustannukset, mikäli ne on projektihakemuksessa merkitty kunnan, muun julkisen tai yksityisen organisaation maksettaviksi.
3. Kustannuserät, jotka muodostuvat työpanoksen, maan tai kiinteistön, koneiden, laitteiden tai raaka-aineiden luovuttamisesta hankkeen käyttöön. Maan tai kiinteistön osalta arvon määrittelee riippumaton ja pätevä arvioija tai asianmukaisesti valtuutettu viranomais.

ESIMERKKILUETTELO TUKIKELPOISISTA KUSTANNUKSISTA / EAKR

Lähtökohtana kustannusten tukikelpoisuutta tulkittaessa on aina aiheuttamisperiaate ja kustannusten tarpeellisuus hankkeelle ja niiden kohtuullisuus. Kaikki korvattavat kustannukset ovat harkinnanvaraisia ja rahoittaja arvioi niiden tukikelpoisuuden suhteessa projektisuunnitelmaan ja päätökseen.

Henkilöstökustannukset (palkat, palkkiot, lomapalkat, sosiaali- ja eläketurvavakuutus ym. pakolliset henkilövakuutusmaksut jne.)

Tukikelpoisia ovat ne palkkakustannukset, jotka aiheutuvat suoraan hankkeesta sekä palkan maksusta aiheutuneet erilaiset lakisääteiset henkilösivukulut. Hankkeen henkilöstöllä on oltava kirjalliset toimenkuvat, joista selviää tehtävä työ. Hankkeelle kokoaikaisesti työskentelevien henkilöiden toimenkuvaan ei voi kuulua muita kuin hankkeeseen liittyviä tehtäviä.

Hankkeelle osa-aikaisesti työskentelevien henkilöiden työajan käytöstä on

tehtävä kokonaistyöajan seuranta ja päiväkohtainen kokonaistyöajan seuranta, jotka liitetään maksatushakemukseen.

1. Kohtuulliset palkat/palkkiot/korvaukset hankehenkilöstölle;
2. Opetus-, koulutus- ja tukihenkilöstölle, joka ei kuulu hankkeen vakituiseen henkilöstöön, maksettavat palkkiot/korvaukset
3. Ohjausryhmän jäsenille maksettavat mahdolliset palkkiot ja ansionmenetykskorvaukset. Palkkiota ei makseta henkilölle, jonka virkatehtäviin kuuluu ohjausryhmään osallistuminen. Ansionmenetykskorvausta voidaan maksaa esim. työsopimussuhteessa olevalle yrittäjälle tai yrityksen työntekijälle. Perustellussa tapauksessa ohjausryhmän ulkopuoliselle erityisasiantuntijalle voidaan maksaa palkkio.

Ostopalvelut (ulkopuolisilta palveluntuottajilta ostettavat palvelut)

1. Hankkeen toteuttamiseen liittyvien asiantuntija- ja koulutuspalvelujen hankintamenot ym. toimenpiteiden kustannukset julkisista hankinnoista annetun lain ja ohjeistuksen perusteella valitulta toteuttajalta ostettuna;
2. Hankkeen vaikuttavuuden arviointiin ja seurantaan liittyvät kustannukset;
3. Muut maksut välittömästi hankkeen toteuttamiseen liittyvistä ostetuista palveluista.

Matkakustannukset (koti- ja ulkomaan matka- ja majoituskustannukset))

1. Hankkeen henkilöstön kohtuulliset matka- ja majoituskustannukset sekä päivärahat valtion yleisen virka- ja työehtosopimuksen matkustusliitteen mukaisesti. Matkojen on liittyvä oleellisesti hankkeen toteutukseen;
2. Ohjausryhmän kotimaan matkakustannukset (Huom! ohjausryhmän ulkomaan matkakustannukset eivät ole tukikelpoisia). Mikäli ohjausryhmän jäsenen matka liittyy hänen virkatehtäviinsä ja työnantaja on velvollinen vastaamaan siitä, eivät kustannukset ole tukikelpoisia.

Kone- ja laitehankinnat

1. Hankkeen toteuttamisen kannalta tarpeellisen käyttöomaisuuden (koneet, laitteet yms.) hankintakustannukset (hankinnan koon edellyttämällä tavalla vertailtuna):
2. Käytettynä hankittujen koneiden ja laitteiden hankintakustannukset, mikäli voidaan todentaa, että niiden hankintaan ei edellisten viiden vuoden aikana ole saatu julkista tukea.

Rakennukset ja maa-alueet

1. Hankkeen toteuttamisen kannalta tarpeellisten rakennusten tai maa-alueiden hankintakustannukset, jos erittäin painavista syistä on poikkeuksellisesti hyväksytty ao. kustannuksia yleisasetuksen sallimissa rajoissa.

Vuokrakustannukset (tila- ja laitevuokrat)

1. Hankkeen toteuttamisen kannalta tarpeellisten toimitilojen, koneiden ja laitteiden (ml. moottoriajoneuvot) vuokraus- tai leasingkustannukset (eriteltävä ja esitettävä tarvittavat laskentaperusteet (esim. toimitilojen neliövuokra).

Toimistokulut

1. Esimerkiksi puhelin- posti- ja kopiointikulut, mikäli ne ovat aiheutuneet hankkeesta eikä niitä ole esitetty välillisinä kustannuksina.

Muut kustannukset (poistot ym. kustannukset, joita ei kirjata muille kustannusluokille)

1. Käyttöomaisuuteen liittyvät kirjanpitolain mukaiset poistot, mikäli poiston kohteena olevan omaisuuden hankintaan ei ole saatu julkista tukea;
2. Yleiskustannukset (välilliset kustannukset), esim. puhelimen, sähkön ja veden käytöstä aiheutuneet kustannukset sekä kirjanpito-, vuokra- ja siivoukuskustannukset, toimistokulut yms. silloin, kun ne voidaan kohdentaa hankkeelle, mutta niitä ei ole ilmoitettu edellisissä kohdissa välittöminä kustannuksina
3. Hankkeen henkilöstön työterveysmaksut.

Luontoissuoritukset

1. Palkaton vapaaehtoistyö, jonka arvo määritellään käytetyn ajan ja tehdystä työstä yleisesti maksettavan tunti- tai päiväpalkan mukaan (esim. TES:n mukaisesti);
2. Tuotantopanokset, jotka muodostuvat työpanoksen, maan tai kiinteistön, koneiden, laitteiden tai raaka-aineiden luovuttamisesta hankkeen käyttöön. Maan tai kiinteistön osalta arvon määrittelee riippumaton ja pätevä arvioija tai asianmukaisesti valtuutettu viranomainen.

Tulot (vähennetään em. kustannuseristä)

Hankkeen toiminnasta aiheutuneet tulot (esim. tuotteiden myyntitulot, pääsyliput yms.), sekä ennakoitua että ennakoimattomat.

ESIMERKKILUETTELO TUKIKELVOTTOMISTA KUSTANNUKSISTA

Seuraava luettelo ei ole tyhjentävä. Muun muassa näitä kustannuksia ei voida ottaa mukaan ESR- tai EAKR-hankkeen kokonaiskustannuksiin:

1. kustannukset, jotka eivät perustu hyväksytyyn projektisuunnitelmaan tai hankkeille tehtyihin hanke- ja rahoituspäätöksiin tai niistä ei ole rahoittajaviranomaisen kanssa sovittu hankeneuvotteluissa (Huom! ohjausryhmä ei voi tehdä päätöksiä hankkeelle kuuluvista kustannuksista.);
2. tavanomaisen palkan (peruspalkka, henkilökohtainen lisä, lomarahaa ja –lomapalkka, vuosilomakorvaus) lisäksi maksettavat tulospalkkiot, bonukset, luontaisedut ja vastaavat palkanlisät;
3. yleinen henkilöstökoulutus;
4. sakot, rangaistusmaksut ja oikeudenkäyntikulut;
5. Rahoituskulut: velan korot (muut kuin hyväksytyyn valtioneuvoston tukijärjestelyn yhteydessä yrityksille myönnettyt lainojen korkotuet), rahoitustapahtumiin liittyvät maksut, valuutanvaihtopalkkiot ja kurssitappiot sekä muut

puhtaasti rahoitukseen liittyvät kustannukset (kuten vuokraleasingkorot). Tilin avaamisesta ja hoitamisesta aiheutuvat maksut, jos tuen myöntäminen ei sitä erikseen edellytä;

6. Arvonlisävero, jonka voi vähentää tai josta saa palautuksen tai joka korvataan jollain muulla tapaa;
7. Ei-lakisääteiset tai sopimukseen perustumattomat lisäpalkkiot tai proviisiot.